

Kadernota 2027

Ter bespreking Auditcommissie en Informatieve raad 8 juni 2026

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
Aanbiedingsbrief	5
Waar staan we op financieel gebied?	6
Uitgangspunten begroting 2027	10
Aantal woningen en inwoners 2027-2030	11
Personeelskosten	12
Prijsindexering	13
Indexering belastingen en tarieven	14
Stelposten groei van Diemen	15
Rente	16
Algemene uitkering	17
Meerjaren investeringsplan	20
Programma's	21
Sociaal	23
Veilig	27
Inkomen en Armoede	28
Vrije Tijd	31
Onderwijs	32
Gebiedsontwikkeling	34
Leefomgeving en klimaat	35
Verkeer	39
Samen besturen	40
Paragrafen	42
Paragraaf Bedrijfsvoering	44
Paragraaf Verbonden partijen	45
Bijlagen	47
Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen	49
Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	50
Afkortingenlijst	51
Raadsbesluit en Moties en amendementen	52
Raadsbesluit	53
Moties en amendementen	54

Leeswijzer

De Kadernota 2027 geeft inzicht in het meerjarenperspectief 2027-2030. De integrale afweging en de besluitvorming over de meerjarenbegroting vindt plaats bij de begrotingsbehandeling in november.

De kadernota legt de uitgangspunten vast voor het opstellen van de Begroting 2027.

Alle bedragen in de financiële tabellen hebben we afgerond op hele getallen en zijn “x € 1.000”. Het beleid in deze kadernota heeft bijna overal een structureel financieel karakter. Waar het een incidenteel karakter heeft, staat het vermeld.

Ontwikkelingen per programma

De kadernota is in de programmastructuur van de begroting opgezet. De doelenbomen zijn op sommige programma's geactualiseerd. Per programma benoemen we de gevolgen van de jaarrekening 2025 en de autonome ontwikkelingen.

Paragrafen

Alleen de paragrafen waar sturing gevraagd wordt, zijn opgenomen in deze kadernota. In de paragraaf Bedrijfsvoering bepalen we bij het onderwerp 'rechtmatigheid' de goedkeuringstolerantie en de rapportagegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording. Jaarlijks vindt er een actualisatie plaats van de sturing op verbonden partijen. De resultaten vindt u in de paragraaf Verbonden partijen.

In de bijlagen vindt u alle ontwikkelingen en het geactualiseerde meerjaren investeringsplan terug.

Aanbiedingsbrief

De Kadernota 2027 legt de uitgangspunten vast voor het opstellen van de Programmabegroting 2027. De programmabegroting wordt in november dit jaar aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Via deze kadernota vragen we de raad uitgangspunten zoals indexering en verwachte groei van het aantal woningen en inwoners vast te stellen.

Normaliter bevat de kadernota autonome ontwikkelingen en nieuw beleid.

Autonome ontwikkelingen zijn onontkoombare ontwikkelingen zoals de uitvoering van nieuwe of gewijzigde wetgeving of de toepassing van vastgestelde indexeringen.

Nieuw beleid vloeit voort uit de ambities van het coalitieakkoord en uit maatschappelijke ontwikkelingen. Bij nieuw beleid kan een keuze gemaakt worden. Ten eerste of er invulling gegeven moet worden aan het beleid. En zo ja, dan is er wellicht ook nog keuze in het gewenste kwaliteitsniveau.

Idealiter presenteren we al het nieuwe beleid op één moment zodat er afgewogen en integrale besluitvorming mogelijk is. Vanuit de planning- en controlcyclus is de kadernota het document om alle ontwikkelingen en het nieuwe beleid te verzamelen en aan de raad voor te leggen. Onderdeel van de raadsbehandeling van de kadernota zijn de Algemene Beschouwingen. De raadsbehandeling van de kadernota is daardoor mede basis voor het opstellen van de programmabegroting.

Door de gemeenteraadsverkiezingen is de inhoud van de kadernota dit jaar anders.

De Kadernota 2027 bevat geen nieuw beleid. Basis voor het meeste nieuwe beleid is het coalitieprogramma. Na het formatieproces is het coalitieprogramma "Samen verder" vastgesteld. Er was onvoldoende tijd om alle het nieuwe beleid vanuit het coalitieprogramma al te verwerken in deze kadernota. Dat doen we dit najaar in de Programmabegroting 2027. Als gevolg daarvan zijn de Algemene Beschouwingen verschoven naar de raadsbehandeling van de Programmabegroting 2027.

Zoals aangegeven bevat deze kadernota geen nieuw beleid. Wel hebben we op basis van de circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken de uitkering van het Gemeentefonds geactualiseerd. Ook zijn de voorgestelde indexeringen doorgerekend zodat we een actueel meerjarenperspectief hebben. Verwachting is dat door het toevoegen van nieuw beleid het financieel perspectief nog aanzienlijk gaat veranderen. Onze goede financiële positie geeft ons het vertrouwen om in het najaar een structureel sluitende begroting voor te leggen.

Namens het college,

Sofie Kuilman

Wethouder Financiën

Waar staan we op financieel gebied?

Vertrekpunt

Financieel vertrekpunt voor deze kadernota is het meerjarenperspectief zoals gepresenteerd in de Programmabegroting 2026.

Bij het opstellen van de begroting gebruiken we het provinciaal toezichtskader als leidraad.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Saldo structureel	25	2.635	1.530	2.150
Saldo incidenteel	-435	-245	-170	-140
Meerjarenperspectief Programmabegroting 2026	-410	2.390	1.360	2.010

Het saldo van de kadernota is uitgesplitst in een structureel en incidenteel saldo. De provincie ziet toe op een sluitend structureel saldo. Vanuit het structureel toezicht is het eerstkomende jaar het belangrijkste. Wanneer bij de vaststelling van de Programmabegroting 2027 het jaar 2027 structureel sluitend is, dan hoeft het meerjarenperspectief nog niet structureel sluitend te zijn.

Wanneer er in 2027 een structureel tekort is dan is er vanuit het financieel toezicht de ruimte om uiterlijk binnen vier jaar naar een structureel evenwicht te groeien.

Wij sturen aan om het begrotingsjaar 2027 structureel sluitend voor te leggen in de komende Programmabegroting 2027.

Veranderende financiële positie

De financiële huishouding van de gemeente Diemen is goed op orde. De jaarrekening 2025 liet een overschot van € 4,5 miljoen zien. Een deel hiervan betreft werkzaamheden die we in 2026 nog gaan oppakken. Beleid is dat we het overschot in de Algemene Reserve storten. Onze reservepositie is daardoor solide en geeft ons enig comfort voor mindere tijden.

Bij de actualisatie van het meerjarenperspectief zijn er enkele ontwikkelingen die een groot financieel effect hebben. Dit betreft de volgende ontwikkelingen:

- *Algemene uitkering uit het Gemeentefonds*

De middelen die we vanuit het Rijk ontvangen, de zogenoemde "Algemene uitkering" zijn belangrijk voor onze financiële ruimte. In de meicirculaire geeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken aan hoeveel de gemeenten de komende jaren gaan ontvangen. Belangrijk punt hierbij is de gewijzigde verdeling van de middelen uit het Gemeentefonds. In de nieuwe verdeelsystematiek is Diemen een 'nadeelgemeente'. Per saldo gaan we er ruim € 3 miljoen op achteruit. In de Meicirculaire 2026 is duidelijk geworden dat de inwerkingtreding van het ingroeipad van de nieuwe verdeelsystematiek twee jaar is verzet. Wij hielden in 2027 al rekening met een lagere uitkering van € 0,5 miljoen. Deze verlaging treedt nu vanaf 2029 in. Ten opzichte van ons meerjarenperspectief uit de begroting 2026 levert dat een structureel voordeel op.

- *Kosten jeugdhulp*

De kosten van de jeugdhulp blijven risicovol. De afgelopen jaren hebben we gezien dat enkele complexe, zware maatwerkcases een groot financieel effect hebben. Sturing daarop is beperkt mogelijk en waar mogelijk, doen we dat.

Vanuit de Hervormingsagenda Jeugd zijn gemeenten verplicht de jeugdhulp anders te organiseren. Het accent minder op individuele jeugdhulp en meer op een brede benadering. De basis jeugdhulp en de toegang zijn zo eenvoudig (stevige lokale teams) mogelijk georganiseerd. Daarnaast zijn gemeenten verplicht samen te werken via een regionale vastgestelde indeling. In deze regionale samenwerking, veelal in de vorm van een gemeenschappelijke regeling, moet aanvullende jeugdhulp worden ingekocht. In 2026 is de inkoopstrategie hiervoor vastgesteld en kan de aanbesteding van start gaan. Doelstelling is dat de aanvullende jeugdhulp vanaf 1 januari 2028 van start gaat. Onzeker is hoe de aanbesteding gaat uitvallen. De Hervormingsagenda bevat ook financiële bezuinigingsdoelstellingen. Hiervoor zal het Rijk instrumenten aanbieden (bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het vragen van een eigen bijdrage).

De aanbestedingen voor basisjeugdhulp en aanvullende jeugdhulp in combinatie met een oplopend aantal jeugdhulpcliënten en voortdurende onzekerheid van dure en complexe jeugdhulp leveren financiële risico's op.

- *Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)*

In de Meicirculaire 2026 is duidelijk geworden dat het kabinet de huishoudelijk hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo gaat schrappen. Vanaf 2029 wordt jaarlijks € 1,4 miljard uit het Gemeentefonds gehaald. Er komt wel een vangnetregeling. Voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien. Daartoe wordt vanaf 2029 jaarlijks € 430 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd.

Hoe dit in de praktijk gaat uitwerken is nog onbekend. Vooralsnog hebben we deze ontwikkeling kostenneutraal opgenomen. Verwachting is dat namelijk dat de kosten voor huishoudelijke hulp ook aanzienlijk gaan dalen. Het is nu nog te vroeg om hier betrouwbare berekeningen voor te maken. Daarvoor zijn er nog teveel onduidelijkheden. Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen.

- *Warmtebedrijf*

Eén van de ambities op het gebied van duurzaamheid is dat Diemense woningen van het gas af gaan. Om dit te realiseren is een privaat- publiekrechtelijke samenwerking nodig. Het oprichten van een warmtebedrijf kent veel financiële risico's maar biedt ook kansen om deze ambitie te realiseren. Daarnaast zijn er infrastructurele maatregelen nodig om een goede warmtetransitie te kunnen doorlopen. Duidelijk is dat dergelijke investeringen een onrendabele top kennen en dat van de overheid verwacht wordt dat ze (financieel) bijspringen. Het is nog onduidelijk of het Rijk hier middelen voor vrij maakt of dat dit risico bij de gemeente komt te liggen.

- *Energiekosten / grondstofprijzen*

Mede naar aanleiding van geopolitieke ontwikkelingen stijgen de energiekosten al flink. Ook de grondstofprijzen kunnen, als deze situatie zich voordoet, flink oplopen. Inzicht kan ook onderbouwen waarom een sterkere inzet op circulariteit logisch en noodzakelijk is. Het hergebruik van materialen (zoals beton) blijkt met de stijgende prijzen financieel steeds interessanter. We blijven de ontwikkelingen nauwlettend volgen en zullen op basis daarvan nagaan of het opnemen van een stelpost noodzakelijk is of dat circulaire maatregelen beter van toepassing zijn.

- *Financiering groot onderhoud*

In mei 2025 heeft de gemeenteraad het nieuwe programma voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. Hiermee is ook de financiering van het groot onderhoud gewijzigd. Vanaf 2025 gaan we nieuwe onderhoudsprojecten niet langer via de voorziening verrekenen maar via afschrijvingen. Reeds gestarte projecten verrekenen we nog wel met de voorziening. Daarvoor moeten we in 2026 en 2027 nog jaarlijks € 2,9 miljoen doteren in de voorziening groot onderhoud. Vanaf 2028 vervalt deze dotatie. De afschrijvingen van nieuwe trajecten starten niet eerder dan in 2029. Deze wijziging in financiering levert dus de eerste jaren financiële ruimte op. Na vijf tot tien jaar zal dit voordeel omslaan in een nadeel.

- *Afschrijvingslasten grote investeringen*

Bij het opstellen van de begroting houden we in het laatste jaar rekening met de kosten voor rente en afschrijving in het laatste begrotingsjaar. Ondanks dat we weten dat de realisatie van de investering, zoals bijvoorbeeld het zwembad, pas later zal plaatsvinden. Hiermee zorgen we ervoor dat we tijdig financiële ruimte creëren om onze ambities waar te kunnen maken. In de kadernota schuiven we de afschrijvingslasten van dergelijke investeringen een jaar op (naar 2030). Daardoor ontstaat in 2029 een voordeel van bijna € 2 miljoen.

Vaststellen uitgangspunten Begroting 2027

Het belangrijkste onderdeel van de kadernota is het vaststellen van de uitgangspunten voor het opstellen van de Begroting 2027. In deze kadernota vragen wij u de volgende uitgangspunten vast te stellen:

- Aantallen woningen en inwoners 2027-2030;
- Loonindexering personeelskosten 2027;
- Prijsindexering voor uitgaven en inkomsten 2027;
- Prijsindexering belastingen 2027;
- Algemene uitkering op basis van Meicirculaire 2026;
- De rapportagegrenzen voor de rechtmatigheidsverantwoording 2027;
- De mate van sturing op de verbonden partijen 2027.

Daarnaast benoemen we de autonome ontwikkelingen en wijzigingen in het meerjareninvesteringsplan (alleen vervangingsinvesteringen) in deze kadernota.

Aanpassing uitgangspunten en autonome ontwikkelingen financieel vertaald

In onderstaand overzicht hebben we de financiële effecten van de voorgestelde uitgangspunten, de gewijzigde algemene uitkering en autonome ontwikkelingen inzichtelijk gemaakt. De onderbouwing van de uitgangspunten en de toelichting op de autonome ontwikkelingen lichten we verderop in deze kadernota toe.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Meerjarenperspectief Programmabegroting 2026				
- structureel	25	2.635	1.530	2.150
- incidenteel	-435	-245	-170	-140
Totaal saldo meerjarenperspectief Programmabegroting 2026	-410	2.390	1.360	2.010
Gevolgen loon- en prijsindexering				
Loonindexering personeelskosten (4,75%)	-1.280	-1.280	-1.280	-1.280
Prijsindexering				
- uitgaven (2,1%)	-245	-245	-245	-245
- inkomsten (2,1%)	55	55	55	55
- subsidies (4,2%)	-585	-585	-585	-585
- gemeenschappelijke regelingen (4,2%)	-240	-240	-240	-240
- bijdrage Duo+ (4,75%)	-	-	-	-
- belastingen (OZB-woningen 5,0%, overig 2,1%)	380	380	380	380
Algemene uitkering (gebaseerd op verwachte effecten Meicirculaire 2026 + nieuwe uitgangspunten)	1.725	2.065	1.490	980
Ontwikkelingen				
Autonome ontwikkelingen				
- structureel	-650	-650	-650	-650
- incidenteel	-55	-	-	-
Wijzigingen meerjaren investeringsplan	-	-	1.850	-
Bijgesteld meerjarenperspectief Kadernota 2027	-1.305	1.890	2.135	425

Wanneer we bovenstaande effecten splitsen in structurele en incidentele effecten, leidt dat tot onderstaand meerjarenperspectief.

Saldo meerjarenperspectief Kadernota 2027	2027	2028	2029	2030
Structureel	-815	2.135	2.305	565
Incidenteel	-490	-245	-170	-140
Bijgesteld meerjarenperspectief Kadernota 2027	-1.305	1.890	2.135	425

Bovenstaand perspectief laat in 2027 een structureel tekort zien. In 2028 slaat het structurele saldo om in een stevig overschot. Belangrijkste oorzaken van dat overschot zijn het wegvallen van de dotatie voor groot onderhoud (€ 2,9 miljoen). In 2029 blijft dat voordeel bestaan door het doorschuiven van de kapitaallasten van het zwembad (€ 1,8 miljoen) naar 2030.

Aantal woningen en inwoners 2027-2030	11
Personeelskosten	12
Prijsindexering	13
Indexering belastingen en tarieven	14
Stelposten groei van Diemen	15
Rente	16
Algemene uitkering	17
Meerjaren investeringsplan	20

Aantal woningen en inwoners 2027-2030

De prognose voor het aantal woningen en inwoners hebben we geactualiseerd, zie onderstaande tabellen.

Woningaantallen	2027	2028	2029	2030
Stand 1 januari	16.625	16.940	17.487	17.793
Holland Park West	277	187	60	61
Holland Park Zuid		310	140	693
Plantage de Sniep (Rietschuur)		50		
Buitenlust	38			
Harmoniehof			106	
Areaalontwikkeling	315	547	306	754
Stand 31 december	16.940	17.487	17.793	18.547

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de woningbouw komende jaren. De oplevering van het aantal woningen fluctueert behoorlijk. Wanneer we bovenstaande woning- en inwonersaantallen gebruiken voor de berekening van onze inkomsten van het Rijk (de algemene uitkering) dan gaat het saldo van het meerjarenperspectief ook fluctueren. Dit maakt het lastig te sturen op een structureel sluitende begroting. Daarom kiezen we ervoor om prognoses te hanteren op basis van de gemiddelde groei van het aantal woningen en inwoners. Dit zorgt voor een gelijkmatiger meerjarenperspectief. Bovenstaande woningbouwambities leiden tot een gemiddelde woningbouw van 400 woningen per jaar.

Op basis van het uitgangspunt van de gemiddelde groei ziet de woninggroei er als volgt uit:

Woningaantallen	2027	2028	2029	2030
Stand 1 januari	16.625	17.025	17.425	17.825
Gemiddelde woninggroei per jaar	400	400	400	400
Stand 31 december	17.025	17.425	17.825	18.225
<i>Toename in % t.o.v. voorgaand jaar</i>	2,4%	2,3%	2,3%	2,2%

Wanneer we deze gemiddelde groei vertalen naar de inkomsten van het Rijk zien we ook dat ons meerjarenperspectief evenwichtiger verloopt en dat er geen grote schommelingen meer zijn als gevolg van de woningaantallen.

	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	34.150	34.950	35.750	36.550
Toename aantal inwoners	800	800	800	800
Prognose Kadernota 2028	34.950	35.750	36.550	37.350
<i>Toename in % t.o.v. voorgaand jaar</i>	2,3%	2,3%	2,2%	2,2%

Op basis van de huidige woning- en inwonersaantallen gaan we uit van gemiddeld 2 inwoners per woning.

Personeelskosten

In de Kadernota 2027 schatten we de loonindexering in op 2,5%. De huidige CAO voor gemeenteambtenaren loopt tot 1 april 2027. Op 1 januari 2027 is een loonindexering van 1,6% overeengekomen.

De indexering 2027 voor de lonen bedraagt 4,2%. De indexering is gebaseerd op de in maart 2026 afgegeven verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB). We gebruiken hiervoor het kengetal 'Loonvoet sector overheid (%)'. Dit is de verwachte gemiddelde stijging van de lonen in geheel 2027. Zoals hierboven aangegeven loopt de huidige CAO tot 1 april 2027. Voor de resterende 9 maanden zou dan een indexering van 3,15% ($9/12 \times 4,2\%$) verwacht worden. Dit leidt tot een totale verwachte loonindexering van 4,75% in 2027.

Uitgangspunt is dat de hogere kosten als gevolg van de loonindexering worden opgevangen binnen de indexering van de algemene uitkering. Er is geen één op één koppeling te maken met de algemene uitkering. De prijsindexering van de algemene uitkering is complex en gebaseerd op verschillende indexeringen en houdt rekening met indexeringen uit het verleden.

Prijsindexering

In de programmabegroting indexeren we alleen de ramingen van het begrotingsjaar jaar (2027), de daaropvolgende jaren (2028 tot en met 2030) begroten we op basis van constante prijzen. Dat houdt in dat het prijspeil van het begrotingsjaar wordt doorgetrokken naar de volgende jaren. Er vindt geen meerjarige inflatiecorrectie plaats. Dit geldt zowel voor de uitgaven als de inkomsten. Door deze wijze van begroten is het eenvoudiger afwijkingen in de meerjarenbudgetten te signaleren en dat heeft een positief effect op de betrouwbaarheid van het meerjarenperspectief.

De indexering 2027 voor de exploitatiebudgetten bedraagt 2,1%. De indexering is gebaseerd op de in maart 2026 afgegeven verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB). We gebruiken hiervoor het kengetal 'Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc)'. Dit is de gemiddelde stijging van de prijzen van de netto materiële consumptie van de collectieve sector.

We stellen voor de jaarlijks exploitatiebudgetten voor uitgaven en inkomsten te indexeren. Bij de uitgaven betreft het de budgetten voor diensten en leveringen. Bij de inkomsten betreft het voornamelijk de indexering van huur- en pachttopbrengsten. Voor de indexering van subsidies en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen houden we het gewogen gemiddelde van de loon- en prijsindexering aan (80% loon en 20% prijs). Dit resulteert in een indexeringspercentage van 4,2%.

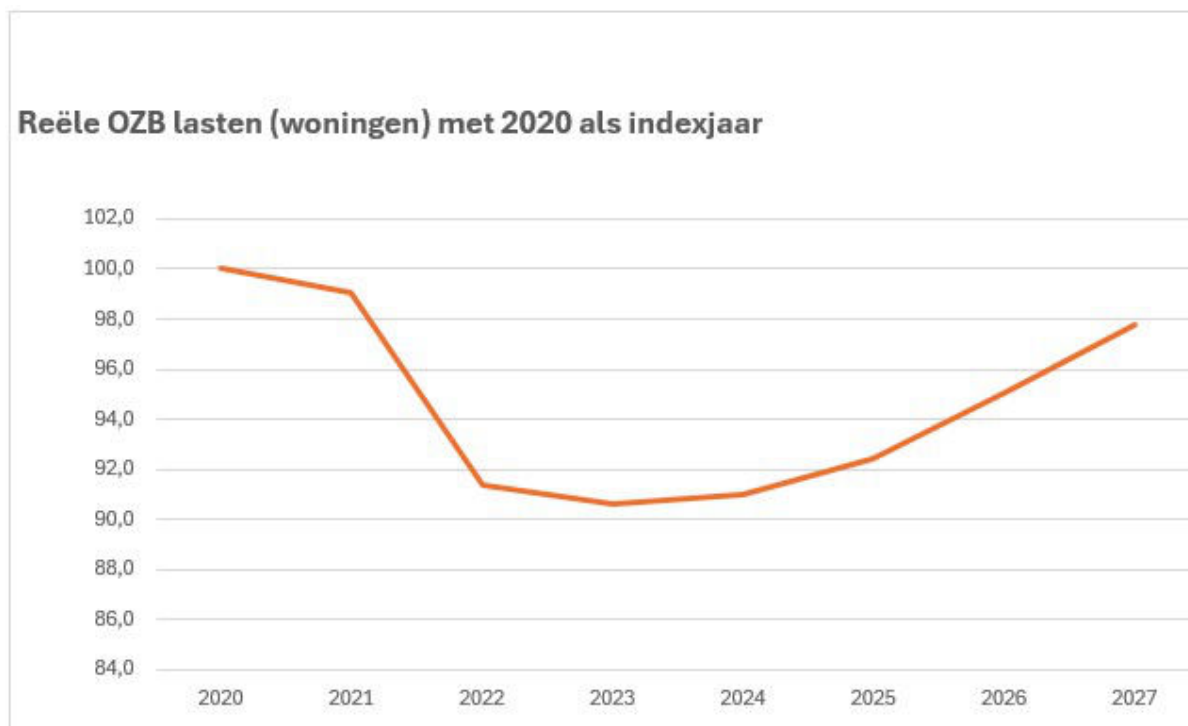
De kosten van Duo+ bestaan voornamelijk uit personeelskosten. Daarom schakelen we de indexering van de bijdrage aan Duo+ gelijk aan onze eigen personeelskosten. Ook hier het voorstel om voor de bijdrage aan Duo+ een indexering van 4,75% op te nemen voor 2027.

Prijsindexering	2027	2028	2029	2030
Lasten				
Overige goederen en diensten (2,1%)	-245	-245	-245	-245
Subsidies (4,2%)	-585	-585	-585	-585
Bijdrage aan verbonden partijen (4,2%)	-240	-240	-240	-240
Bijdrage aan Duo+ (4,75%)	-	-	-	-
Totaal lasten	-1.070	-1.070	-1.070	-1.070
Baten				
Huur- en pachttopbrengsten (2,1%)	55	55	55	55
Totaal baten	55	55	55	55
Totaal prijsindexering	-1.015	-1.015	-1.015	-1.015

Indexering belastingen en tarieven

Voorstel is de belastingenontvangsten net als de prijzen te indexeren met 2,1%.

Uitzondering hierop is de indexering van het tarief onroerend zaakbelasting voor woningen. Over de afgelopen jaren heeft een stevige inflatie plaatsgevonden. De inflatie is niet meegenomen in de indexering van het OZB-tarief. In 2025 hebben we daar voor het eerst een inhaalslag gemaakt. Ook voor 2027 stellen wij voor deze inhaalslag door te zetten. Dit doen we alleen voor het OZB-tarief voor woningen. Het OZB-tarief voor woningen behoort nog steeds binnen de top 20 van laagste tarieven van alle gemeenten.

Het voorstel is om het OZB-tarief voor niet-woningen met 2,1% te indexeren. Verhoudingsgewijs is het tarief niet-woningen al hoger dan het artikel 12 tarief. Ook in verhouding met andere gemeenten is ons tarief voor niet-woningen bovengemiddeld.

Indexering belastingen	2027	2028	2029	2030
OZB woningen (5,0%)	260	260	260	260
OZB niet-woningen (2,1%)	100	100	100	100
Overige belastingen (2,1%)	20	20	20	20
Totaal Indexering belastingen	380	380	380	380

Kostendeckende tarieven

In het laatste kwartaal van 2026 staat de vaststelling van de geactualiseerde nota lokale heffingen gepland. In de nota lokale heffingen leggen we de uitgangspunten voor de tariefstelling van tarieven en belastingen vast.

Stelposten groei van Diemen

In de begroting houden we via stelposten rekening met de groei van Diemen. Deze stelposten kunnen we inzetten voor kosten als gevolg van de groei. Onderstaand een overzicht van de stelposten "Groei van Diemen".

De stelpost voor 2026 bedraagt € 400.000 en is beschikbaar. De jaren daarna is er weer ieder jaar € 400.000 extra beschikbaar.

Stelposten Groei van Diemen	2026	2027	2028	2029
Uitbreiding formatie	150	300	450	600
Bedrijfsvoering	25	50	75	100
Bijdrage Duo+	100	200	300	400
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	100	200	300	400
Subsidies instellingen	25	50	75	100
Totaal Stelposten groei van Diemen	400	800	1.200	1.600

Aan de inkomstenkant houden we ook rekening met de groei van Diemen. Bij de berekening van de algemene uitkering houden we rekening met een groeiend aantal woningen en inwoners (zie uitgangspunten). Ook bij de OZB opbrengsten houden we rekening met meerinkomsten als gevolg van de groei/areaaluitbreiding.

Rente

Voor het te hanteren interne rentepercentage sluiten we aan bij de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV gaat uit van de gemiddelde rente van de uitstaande geldleningen. In onderstaande tabel de wijze van berekening.

Lening afgesloten bij:	Soort lening	Hoofdsom (in €'s)	Jaar aflossing	Rente%
Provincie Groningen ¹	Fixe	5.000.000	2025	1,300%
BNG	Fixe	7.500.000	2031	0,900%
Aegon Levensverzekering	Fixe	7.500.000	2035	1,030%
BNG	Fixe	6.000.000	2036	1,550%
BNG	Fixe	5.000.000	2040	1,958%
BNG	Fixe	7.500.000	2042	2,080%
BNG	Fixe	5.000.000	2043	3,110%
Totaal		43.500.000		
Gemiddeld rentepercentage				1,70%

Voor de te berekenen rente bij grondexploitaties gaan we uit van de omslagrente. De BBV geeft specifiek aan hoe deze rente berekend moet worden. Voor de resultaten van de grondexploitaties en de toerekening van rente naar de exploitatie is het van belang niet te veel renteschommelingen te hebben. Voorstel is de omslagrente voor 2027 op **1,5%** vast te stellen.

Rentepercentages begroting 2027:

1. Omslagrente grondexploitatie **1,5%**;
2. Rente investeringen **1,5%**;
3. Rente investeringen rioleringen blijft gehandhaafd op **3,0%** conform laatst vastgestelde Programma Klimaatadaptatie 2024-2028;
4. Rente langlopende leningen **3,5%**².

¹ In 2025 herfinancieren

² Gebaseerd op rentestand aantrekken langlopende lening 2025

Algemene uitkering

Als uitgangspunt voor de Kadernota 2027 hebben we de Meicirculaire 2026 gebruikt.

We hebben in de berekening rekening gehouden met de aantallen woningen en inwoners zoals benoemd in de uitgangspunten van deze kadernota. Het jaar 2027 is niet langer op constante prijzen berekend maar op basis van de verwachte indexering. De jaren 2028 tot en met 2030 zijn, net zoals de uitgaven in de begroting, wel weer op basis van constante prijzen berekend.

Sinds 2023 is de berekening van de algemene uitkering gebaseerd op het nieuwe verdeelmodel. Voor het negatieve effect van het nieuwe verdeelmodel is een compensatieregeling in het leven geroepen. Sinds de herverdeling ontvangen wij een compensatie van € 3,2 miljoen. Of dit zo blijft, is afhankelijk van de evaluatie van het verdeelmodel. Oorspronkelijk plan was een ingroeipad vanaf 2027. Echter de Raad van Openbaar Bestuur (ROB) vindt het nieuwe verdeelmodel onvoldoende en adviseert extra onderzoek. De Minister heeft dit advies overgenomen. In de Meicirculaire 2026 staat aangegeven dat het ingroeipad twee jaar later, vanaf 2029 inwerking treedt.

Over de wijzigingen als gevolg van de Septemercirculaire 2025 en de Decemercirculaire 2025 bent u met aparte informatieve memo's geïnformeerd. Als bijlage bij deze kadernota is de informatieve memo over de Meicirculaire 2026 bijgevoegd. Zie onderstaande tabel met de effecten per circulaire.

Wijziging Algemene Uitkering	2027	2028	2029	2030
Berekening Algemene Uitkering Begroting 2026 (Meicirculaire '25)	65.645	64.840	65.680	67.150
Totaal wijzigingen Septemercirculaire 2025	-215	-275	-345	-355
Totaal wijzigingen Decemercirculaire 2025	340	355	-	-
Totaal wijzigingen Meicirculaire 2026	3.000	2.015	1.050	550
Berekening Algemene Uitkering Kadernota 2027 (Meicirculaire 2026)	68.770	66.935	66.385	67.345

De wijzigingen als gevolg van de circulaire verwerken we in de begroting. In onderstaande tabel is af te lezen welk effect de verwerking op het meerjarenperspectief heeft. In deze kadernota lichten we alleen de belangrijkste wijzigingen uit de Meicirculaire toe.

Wijzigingen Algemene Uitkering	2027	2028	2029	2030
Wijzigingen Septemercirculaire 2025				
<i>Uitkeringsfactor</i>	-340	-365	-420	-485
<i>Taakmutaties</i>				
- Wet integrale suïcidepreventie	20	20	20	20
- Loon- en prijsbijstelling middelen op de AP jeugdhulp	20	20	20	20
- Indexatie Wmo demografie				55
- Implementatie Participatiewet in balans	5			
<i>Integrale, Decentrale en Specifieke Uitkeringen (IU /DU /SU)</i>				
- Rijksbijdrage beschut werk	50			
- Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	10	10		
- Overheidsbrede Dienstverlening	25	25	25	25
- Overige	-5	15	10	10
Totaal wijzigingen Septemercirculaire 2025	-215	-275	-345	-355

Wijzigingen Algemene Uitkering	2027	2028	2029	2030
Wijzigingen Decembercirculaire 2025				
Taakmutaties	340	355		
Totaal wijzigingen Decembercirculaire 2025	340	355	-	-
Wijzigingen Meicirculaire 2026				
Aanpassing uitgangspunten	-765	-660	-605	-1.060
Verwachte prijsindexering	2.065	1.950	1.760	1.730
WOZ-waarden mutaties en aanpassing rekentarieven	-210	-210	-205	-205
<i>Taakmutaties</i>				
- Uitstel abonnementstarief Wmo	195			
- Huishoudelijke hulp uit de Wmo			-815	-820
- Overig	15	-10	-10	-10
<i>Integrale, Decentrale en Specifieke Uitkeringen (IU /DU /SU)</i>				
- Uitstel met twee jaar ingroeimodel herverdeling Gemeentefonds	450	900	900	900
- Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023 (vervallen)	-	-	-	-
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	1.175			
- Armoedebestrijding kinderen (DU)	15	15	15	15
- Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren	15	15	15	20
- Overige	45	15	-5	-20
Totaal wijzigingen Meicirculaire 2026	3.000	2.015	1.050	550
<i>Claims / correcties</i>				
- Uitstel abonnementstarief Wmo	-195			
- Huishoudelijke hulp uit de Wmo			815	820
- Armoedebestrijding kinderen (DU)	-15	-15	-15	-15
- Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren	-15	-15	-15	-20
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-1.175			
Totaal effect Meicirculaire 2026	-1.400	-30	785	785
Totaal effect wijzigingen Algemene Uitkering	1.725	2.065	1.490	980

Belangrijkste wijzigingen

- **Aanpassing uitgangspunten**

Ten opzichte van de ramingen van vorig jaar is de woningbouwprognose achtergebleven. Dit heeft ook direct gevolgen voor het aantal inwoners, jeugdigen enzovoort. Daarnaast zijn de berekeningen van sommige maatstaven aangepast zoals de maatstaf mensen met een laag inkomen (eerst een aantal nu een percentage). Ook de bedragen per maatstaf zijn aangepast. Bij elkaar opgeteld levert dit over de jaren heen een negatief effect op.

- **Verwachte prijsindexering**

Gemeenten krijgen loon- en prijsontwikkelingen gecompenseerd in het gemeentefonds. De compensatie is gelijk aan de ontwikkeling van de Prijsbijstelling op basis van Bruto Binnenlands Product (Pbbp) zoals opgenomen in het laatste Centraal Economisch Plan (CEP).

- **WOZ-waardeontwikkeling**

De WOZ waarde betreft een kortingsmaatstaf. Door een hogere WOZ-waarde (als gevolg van waardeontwikkeling) stijgt ook de korting op het gemeentefonds. Dit wordt enigszins gecorrigeerd omdat het verrekentarieff als gevolg van de landelijke stijging naar beneden wordt bijgesteld. Echter de WOZ-waarde van de woningen binnen Diemen stijgen in het algemeen harder dan het landelijk gemiddelde.

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Uitstel vervanging abonnementstarief

Het eerder voornemen was om vanaf 2027 een inkomensafhankelijk bijdrage binnen de WMO op te nemen als vervanging van een vast abonnementstarief. Tegelijkertijd zou dit leiden tot een lage vergoeding binnen het cluster WMO van het gemeentefonds. Echter, dit is met een jaar uitgesteld, waardoor deze compensatie binnen het gemeentefonds weer is opgenomen. Hiermee kan de inkomstenpost die in de begroting is opgenomen vervallen. Per saldo is deze wijziging neutraal.

Huishoudelijke hulp uit de Wmo

Vanaf 2029 heeft het kabinet het voornemen de WMO Huishoudelijk hulp niet meer als maatwerkvoorziening door gemeenten te laten vergoeden. Hiermee vervalt deze vergoeding als inkomst in het gemeentefonds. Logischerwijs zou ook (een deel van) de uitgaven naar beneden bijgesteld kunnen worden.

Tegelijk wordt er nog wel een bedrag toegevoegd als vangnet voor mensen die deze hulp niet zelf kunnen regelen.

Deze wijziging is in het meerjarenperspectief als budgettair neutraal verwerkt (lagere inkomsten is gelijk aan lager uitgaven).

- Ingroeimodel herverdeling Gemeentefonds

In het meerjarenperspectief van de begroting 2026 was rekening gehouden met een nadelige ingroeipad als gevolg van de herverdeling van het gemeentefonds. Doordat dit twee jaar is uitgesteld ontstaat een positief effect.

Vanaf 2023 is de herijking van het gemeentefonds doorgevoerd. Deze nieuwe verdeling is nadelig voor Diemen. In de Meicirculaire werd in eerste instantie voorgesteld Dit nadeel wordt via gecompenseerd met een suppletie-uitkering. Deze uitkering is bevroren. In eerste instantie was in de Meicirculaire 2026 een indexering met terugwerkende kracht doorgerkend. Echter na het verschijnen van de Meicirculaire is deze aanpassing alsnog teruggedraaid.

- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

De CDOKE-gelden zijn bedoeld om gemeenten en provincies extra capaciteit en expertise te geven voor de uitvoering van klimaat- en energietaken. Hiermee kunnen zij personeel, kennis en uitvoeringskracht inzetten voor onder meer de energietransitie, zoals verduurzaming en warmte-initiatieven. Het doel is om de uitvoering van nationale klimaatdoelen op lokaal niveau te versterken en te versnellen. Binnen Diemen reserveren we deze gelden voor deze doeleinden. Zodoende heeft deze wijziging geen effect op het saldo van de begroting.

- Armoedebestrijding kinderen

De decentrale uitkering "Armoedebestrijding kinderen" is een gemeentelijke uitkering van het Rijk om armoede onder kinderen te verminderen. Het betreft de voortzetting van de zogeheten Klijnsmagelden. Op basis van de laatste CBS gegevens zijn deze per gemeente geactualiseerd. Wij reserveren deze middelen voor dit doel.

- Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren

Er wordt structureel extra budget beschikbaar gesteld gericht op de arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar. Wij reserveren deze middelen voor dat doel.

Meerjaren investeringsplan

In deze kadernota zijn alleen in het laatste jaar vervangingsinvesteringen toegevoegd. De investeringen voor het nieuwe zwembad/sportcomplex en de bouw van een basisschool zijn een jaar doorgeschoven zodat alleen in 2030 de kapitaallasten meetellen in het meerjarenperspectief.

In onderstaand overzicht het financiële effect.

Wijzigingen kapitaallasten meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Nieuw zwembad/sportcomplex	-	-	1.500	-
Bouw basisschool	-	-	350	-
Meerjaren investeringsplan 2027	-	-	1.850	-

Sociaal	23
Veilig	27
Inkomen en Armoede	28
Vrije Tijd	31
Onderwijs	32
Gebiedsontwikkeling	34
Leefomgeving en klimaat	35
Verkeer	39
Samen besturen	40

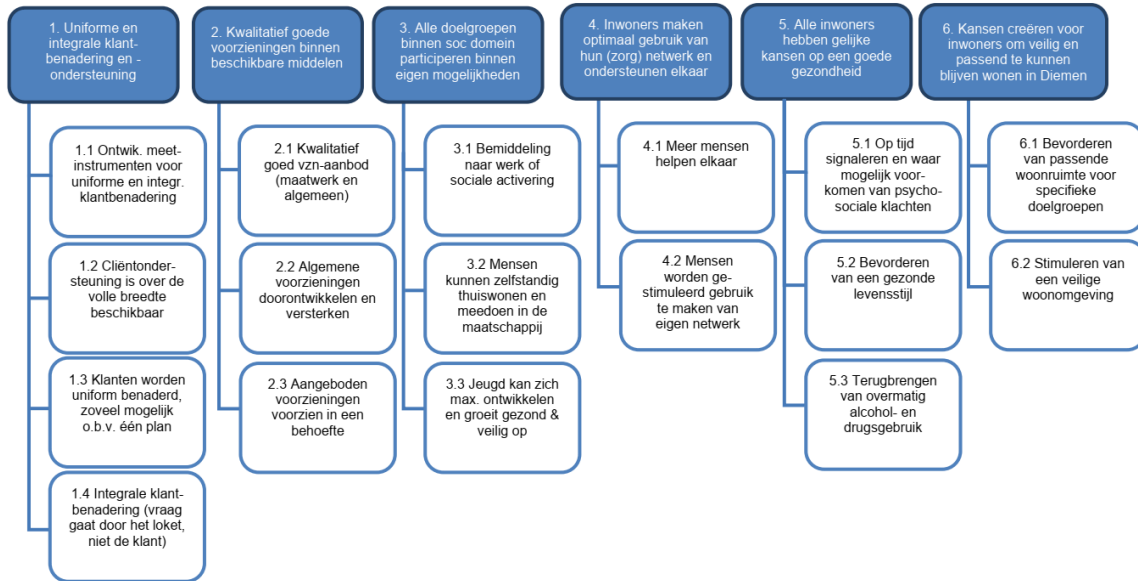
Sociaal

Portefeuillehouder:

M. van den Berg

Doelstellingen in één oogopslag

Sociaal

Autonome ontwikkelingen

Integrale aanpak suïcidepreventie

Sinds 1 januari 2026 is de Wet integrale suïcidepreventie in werking getreden. Hiermee is een sectoroverstijgende, integrale en effectieve aanpak van suïcidepreventie wettelijk verankerd. Gemeenten krijgen een wettelijke taak en structurele middelen om beleid op te stellen en uit te voeren. In de septembercirculaire 2025 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld. Voor gemeente Diemen is er een bedrag beschikbaar van € 20.000 door een structurele toevoeging aan het Gemeentefonds.

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 20.000 uit de Algemene Uitkering te bestemmen voor de uitvoering van integrale suïcidepreventie.

Indexatie Jeugdhulp en Wmo

Voor de indexering van de kosten binnen de Jeugdwet en de Wmo hanteert de gemeente als uitgangspunt de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) voor 90% en de Prijscomponent Centrale Contractering (PCC) voor 10%. Deze indexatie vormt de basis voor het opvangen van loon- en prijsstijgingen in de zorg.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de zorg voor inwoners beschikbaar en betaalbaar te houden. Daarbij is het van belang om uit te gaan van een marktconforme ontwikkeling van loonkosten, zodat zorgaanbieders in staat blijven om kwalitatief goede ondersteuning te leveren.

Voor de Kadernota 2026 is uitgegaan van het voorlopige OVA/PPC-indexatiecijfer voor 2027 van 3,58%, dit is inclusief de correctie over 2026. Op basis hiervan leidt de indexering tot de volgende structurele budgettaire effecten:

- Jeugdhulp: € 450.000
- Wmo: € 180.000

Opvang diverse doelgroepen

In deze paragraaf nemen we de ontwikkelingen op die betrekking hebben op de opvang diverse doelgroepen. Er komen zowel ontwikkelingen met een financieel effect aan de orde als ontwikkelingen die een meer informatief karakter hebben. In 2027 opent een Asielzoekerscentrum (AZC) voor tien jaar voor 160 mensen op Diemerhof 2. De komst van het AZC gaat hand in hand met investeringen in voorzieningen, veiligheid en leefbaarheid in de omgeving, zodat zowel nieuwe als bestaande inwoners hiervan profiteren. Ook investeren we in het meedoen van bewoners van het AZC in de samenleving door vanaf dag één in te zetten op ontmoeting en verbinding. De komst van het AZC brengt daarentegen ook extra inkomsten voor de gemeente met zich mee. Gemeenten die asielopvang faciliteren, hebben namelijk recht op financiële vergoedingen. Deze uitkering wordt verstrekt middels een decentralisatie-uitkering. Vanuit een eerste indicatie lijkt het erop dat de gemeente Diemen zo'n € 220.000 gaat ontvangen. In eerste instantie reserveren we deze middelen voor de kosten en investeringen die gemaakt moeten worden voor ontmoeting en verbinding. Onder deze kosten valt ook de organisatiestructuur voor de opvang en begeleiding van ontheemden. Te denken valt aan communicatie, projectleiding, leerrecht, handhaving en sociale zaken. Wij verwachten in de begroting 2027 de totale kosten in kaart te hebben gebracht.

Risico

Toename complexe jeugdzorg

In 2025 hebben we het aantal complexe, zware maatwerkcases in jeugdhulp in Diemen zien toenemen. De situatie 2025 heeft zijn weerslag (doorloop/uitloop) in 2026 met een verwachte voortzetting in 2027 en verder. In de programmabegroting 2027 zal hier meerjarig rekening mee worden gehouden. We gaan op dit moment uit van een bijstelling van ongeveer € 500.000

Aanbesteding Wmo (Hulp bij het huishouden) en doelgroepenvervoer

De gemeente is bezig met de aanbesteding van Hulp bij het huishouden (Hbh) en doelgroepenvervoer. In januari 2027 start het nieuwe contract voor Hbh. In het kader van deze aanbesteding is een kostprijsonderzoek uitgevoerd om te komen tot een passend en reëel tarief. Dat zijn we als gemeente verplicht. Op basis van de uitkomsten wordt een stijging van de kosten verwacht. In augustus 2027 start het nieuwe contract voor het doelgroepenvervoer (leerlingenvervoer en Wmo vervoer). Als gevolg van stijgende brandstofprijzen, loonkosten en een toename van gebruikers wordt hier ook een stijging van kosten verwacht. We trachten de verwachte kostenverhoging zoveel mogelijk binnen de bestaande budgetten op te vangen. De uiteindelijke financiële effecten nemen we mee in de begroting 2027.

Aandachtspunt is de nieuwe ontwikkeling om de hulp bij het huishouden vanaf 2029 niet langer meer volledig door de gemeente te laten uitvoeren. Binnen de inkoopstrategie is een clause opgenomen voor dergelijke bijzondere situaties.

Regionale aanpak economische dakloosheid

De gemeente Amsterdam is centrumgemeente voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW). De gemeente Amsterdam ontvangt hiervoor budget van het Rijk en verzorgt MOBW ook voor de gemeente Diemen. Naast de verschillende vormen van MOBW is er ook een specifieke vorm van aanpak van wat we noemen “economische dakloosheid”. Voor economische dakloosheid hebben we binnen de Amstelland gemeenten een eigen aanpak. De financiering hiervoor komt vanuit Amsterdam (want dit verlicht de druk op voorzieningen binnen Amsterdam).

In de afgelopen jaren was er vanuit het Rijk ook een beleidsprogramma gericht op de versterking van de aanpak van dakloosheid, met bijbehorende financiering. De regionale aanpak van economische dakloosheid door de Amstelland gemeenten heeft ook daar een stevig bedrag uit gekregen. De optelsom van de twee budgetten, zorgden ervoor dat er de afgelopen jaren voldoende budget was voor de regionale aanpak. De financiering liep via Amsterdam en Amstelveen. In de P&C cyclus van Diemen was daardoor nooit iets terug te zien van deze aanpak.

De financiering vanuit het Rijk stopt echter per 2027. Er wordt weliswaar opvolging verwacht van het huidige Rijksbeleid gericht op dakloosheid, maar dat is er simpelweg (nog) niet en dus is er ook geen financiering meer. De gemeente Amsterdam legt op jaarbasis al meerdere miljoenen uit de eigen middelen toe op de middelen die ze als centrumgemeente vanuit het Rijk krijgen. Die situatie is niet oneindig houdbaar en zeker niet wanneer ook Amsterdam structureel minder ontvangt vanuit het Rijk.

Als gevolg van deze ontwikkelingen is er per 1 januari 2027 (vooralsnog) geen dekking voor de regionale aanpak van economische dakloosheid. Momenteel lopen er gesprekken over wat de bijdrage vanuit Amsterdam voor 2027 kan zijn. Maar door het wegvallen van de extra gelden vanuit het Rijk zal dat niet snel de benodigde 1 mln. per jaar zijn. Mogelijk gaat het dan om een bedrag van rond de € 500.000. Anderzijds zullen er in 2027 nog wel kosten zijn. Ook als de gehele aanpak stopt, dan zullen er in 2027 nog uitloopkosten zijn. Deze kosten zijn nu niet gedekt. Als we uitgaan van een verdeling op basis van inwoneraantal, dan komt 15% van de kosten voor rekening van de gemeente Diemen. In het scenario dat de financiering volledig wegvalt, gaat het om 15% van € 1.000.000. In het scenario dat Amsterdam in 2027 nog een bijdrage levert, gaat het om 15% van € 500.000. Het financieel risico bedraagt daarmee tussen de € 75.000 en € 150.000.

Uiteraard zijn de betrokken beleidsmedewerkers van de verschillende gemeenten bezig om enerzijds financiële dekking vanuit Amsterdam (en/of het Rijk) te krijgen, en anderzijds met scenario's om de aanpak af te bouwen en daarmee de kosten terug te brengen. Hopelijk kunnen we de financiële consequenties daarmee verder terugbrengen. Desalniettemin moeten we rekening houden met financiële consequenties.

Wat gaat het kosten?

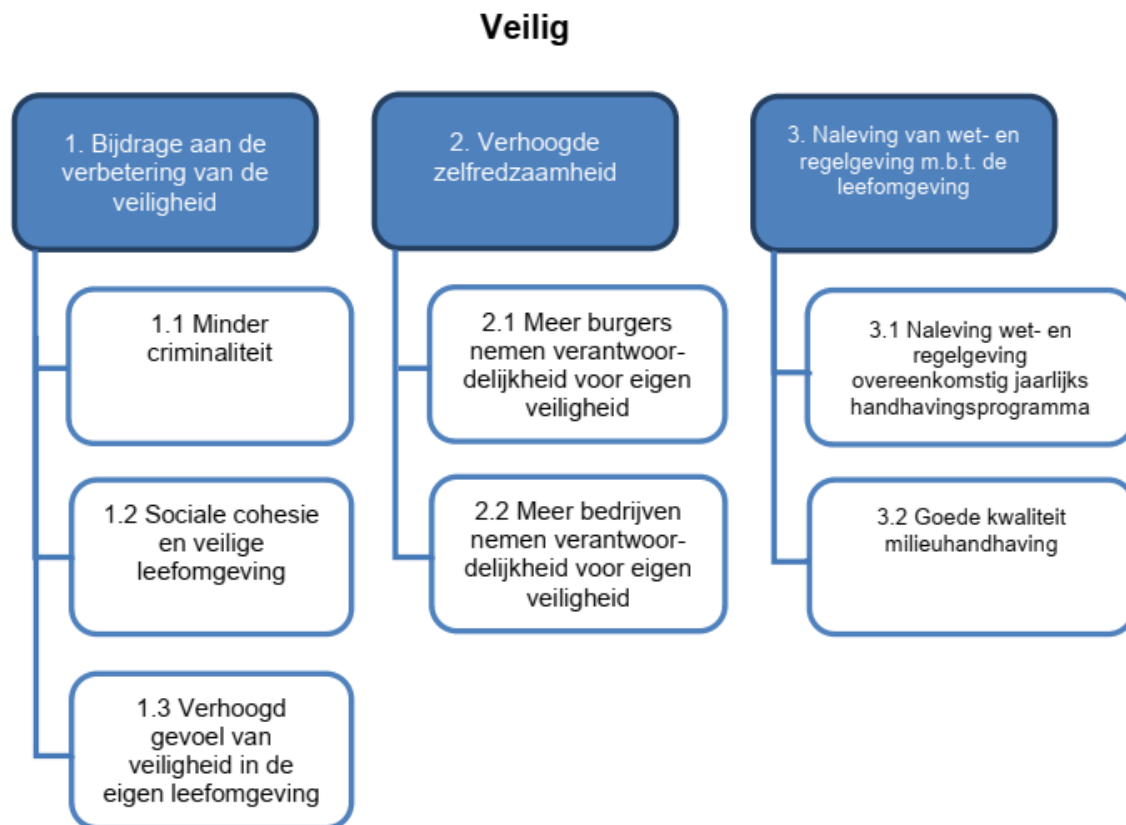
Sociaal	2027	2028	2029	2030
Autonome ontwikkeling				
Indexatie Jeugdhulp en Wmo	-630	-630	-630	-630
Integrale aanpak suïcidepreventie	-20	-20	-20	-20
Totaal autonome ontwikkeling	-650	-650	-650	-650
Totaal	-650	-650	-650	-650

Veilig

Portefeuillehouder:

E. Boog

Doelstellingen in één oogopslag

Autonome ontwikkelingen

Geen autonome ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Inkomen en Armoede

Portefeuillehouder:

M. van den Berg

Doelstellingen in één oogopslag

Inkomen en armoede

Autonome ontwikkelingen

Opvang diverse doelgroepen

In deze paragraaf nemen we de ontwikkelingen op die betrekking hebben op de opvang diverse doelgroepen. Er komen zowel ontwikkelingen met een financieel effect aan de orde als ontwikkelingen die een meer informatief karakter hebben.

In 2027 opent een Asielzoekerscentrum (AZC) voor tien jaar voor 160 mensen op Diemerhof 2. De komst van het AZC gaat hand in hand met investeringen in voorzieningen, veiligheid en leefbaarheid in de omgeving, zodat zowel nieuwe als bestaande inwoners hiervan profiteren. Ook investeren we in het meedoen van bewoners van het AZC in de samenleving door vanaf dag één in te zetten op ontmoeting en verbinding. De komst van het AZC brengt daarentegen ook extra inkomsten voor de gemeente met zich mee. Gemeenten die asielopvang faciliteren, hebben namelijk recht op financiële vergoedingen. Deze uitkering wordt verstrekt middels een decentralisatie-uitkering. Vanuit een eerste indicatie lijkt het erop dat de gemeente Diemen zo'n € 220.000 gaat ontvangen. In eerste instantie reserveren we deze middelen voor de kosten en investeringen die gemaakt moeten worden voor ontmoeting en verbinding.

Onder deze kosten valt ook de organisatiestructuur voor de opvang en begeleiding van ontheemden. Te denken valt aan communicatie, projectleiding, leerrecht, handhaving en sociale zaken. Wij verwachten in de begroting 2027 de totale kosten in kaart te hebben gebracht.

Rijksbijdrage beschut werk

Gemeenten ontvangen extra middelen voor beschut werk om de forfaitaire loonkostensubsidie (LKS) te verhogen. Deze verhoging is bedoeld om de financiering van beschutte werkplekken beter te laten aansluiten op de werkelijke kosten, vooral vanwege de cao-loonontwikkeling binnen sociale ontwikkelbedrijven. Om de continuïteit van beschut werk te waarborgen ontvangen wij voor 2027 € 50.000. We stellen voor om de begroting met dit bedrag te verhogen.

Implementatie Participatiewet in balans

Het doel van de Participatiewet in balans is om de wet beter te laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van mensen die afhankelijk zijn van bijstand. De kern van het wetsvoorstel is een verschuiving naar meer vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging in de uitvoering. De wet moet zorgen voor meer rechtszekerheid voor mensen in de bijstand en professionals meer ruimte geven voor maatwerk.

In de Septembercirculaire 2025 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie. Diemen ontvangt in 2027 € 5.000. We nemen dit mee bij het opstellen van de begroting.

Armoede en schulden

Binnen het sociaal domein blijft de inzet van Diemen gericht op het voorkomen en beperken van armoede en problematische schulden. Daarbij is expliciet aandacht voor gezinnen met kinderen en jongeren, omdat financiële problematiek in deze groepen vaak langdurige gevolgen heeft voor ontwikkeling, participatie en toekomstperspectief. De inzet richt zich op vroegsignalering, inkomensondersteuning en schuldhulpverlening, in samenhang met de aanpak van energiearmoede.

In Diemen worden inwoners met financiële problematiek zo vroeg mogelijk in beeld gebracht. Ondersteuning richt zich op het stabiliseren van de financiële situatie en het

voorkomen van escalatie van schulden. Voor gezinnen met kinderen ligt de focus op het voorkomen van uitsluiting en het ondersteunen van deelname aan onderwijs, sport en andere maatschappelijke activiteiten. Voor jongeren is de inzet aanvullend gericht op het voorkomen van problematische schulden op jonge leeftijd en het versterken van financiële redzaamheid.

Voor 2027 wordt uitgegaan van voortzetting van de bestaande uitvoeringspraktijk. De Wet proactieve dienstverlening is nog niet in werking getreden. De gemeente werkt daarom binnen de huidige wettelijke kaders. Er worden geen nieuwe structurele verplichtingen aangegaan vooruitlopend op landelijke wetgeving of structurele financiering.

Daarnaast ontvangt de gemeente incidentele middelen voor de aanpak van energiearmoede. Deze middelen worden ingezet binnen bestaand beleid en dragen bij aan het beperken van financiële druk bij kwetsbare huishoudens, waaronder gezinnen met kinderen. De middelen zijn tijdelijk van aard en worden niet structureel in de begroting verwerkt.

Voor 2027 stellen wij voor het huidige beleid voor armoede, schulden en de ondersteuning van kinderen en jongeren voort te zetten. Eventuele financiële gevolgen van nieuwe rijksbesluiten worden betrokken bij de begroting 2027.

Investeringsplan

Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Inkomen en armoede				
Isoleren voedselbank	85.000			
Verv. verlichting in LED Voedselbank	25.000			
Totaal Inkomen en Armoede	110.000	-	-	-

Wat gaat het kosten?

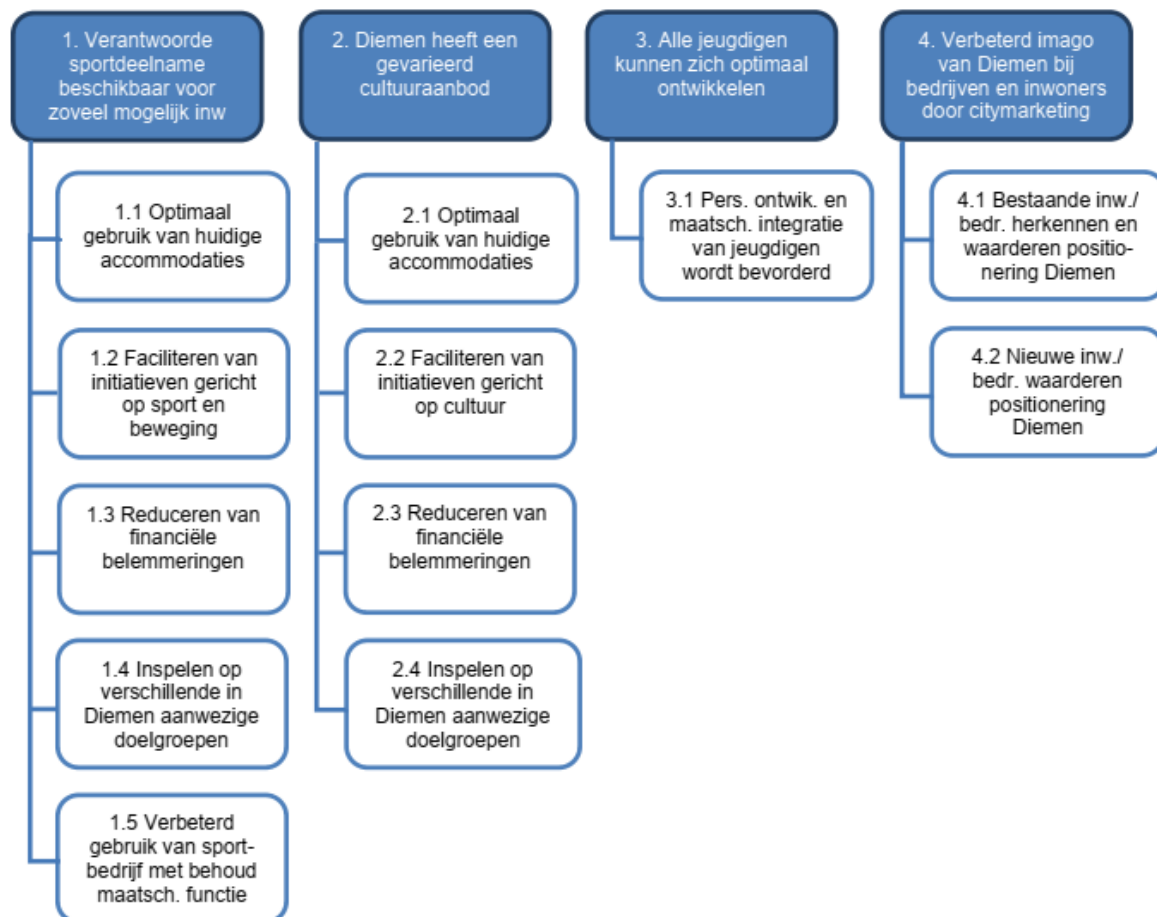
Inkomen en armoede	2027	2028	2029	2030
Autonome ontwikkeling				
Rijksbijdrage beschut werk	-50	-	-	-
Implementatie Participatiewet in Balans	-5	-	-	-
Totaal autonome ontwikkeling	-55	-	-	-
Eindtotaal	-55	-	-	-

Vrije Tijd

Wethouder:

R. Poelwijk

Doelstellingen in één oogopslag

Autonome ontwikkelingen

Geen autonome ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Investeringsplan

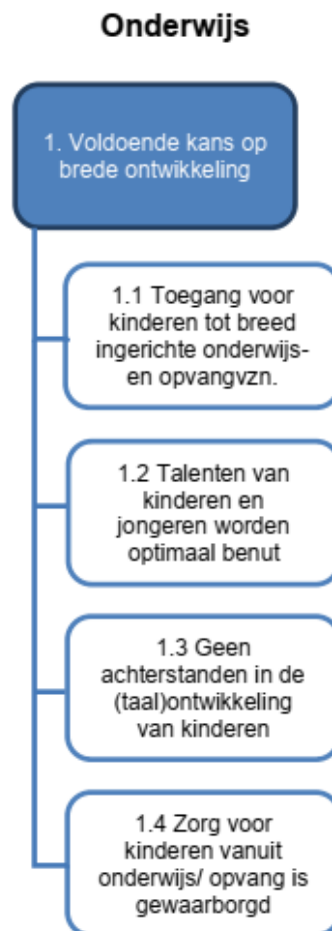
Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Vrije tijd				
Diverse duurzame oplossingen gebouw de Schakel		85.000		
Nieuwe zwembad			27.500.000	
Zonnepanelen isoleren dak sportkantine Sportlaan		95.000		
Verv. en plaatsen zonnepanelen dak de Verbinding		35.000		
Verv.ketels en pompen nr hybride/elekt. de Schakel		70.000		
Totaal Vrije tijd	-	285.000	27.500.000	-

Onderwijs

Wethouder:

M. van den Berg

Doelstellingen in één oogopslag

Autonome ontwikkelingen

Geen autonome ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Investeringsplan

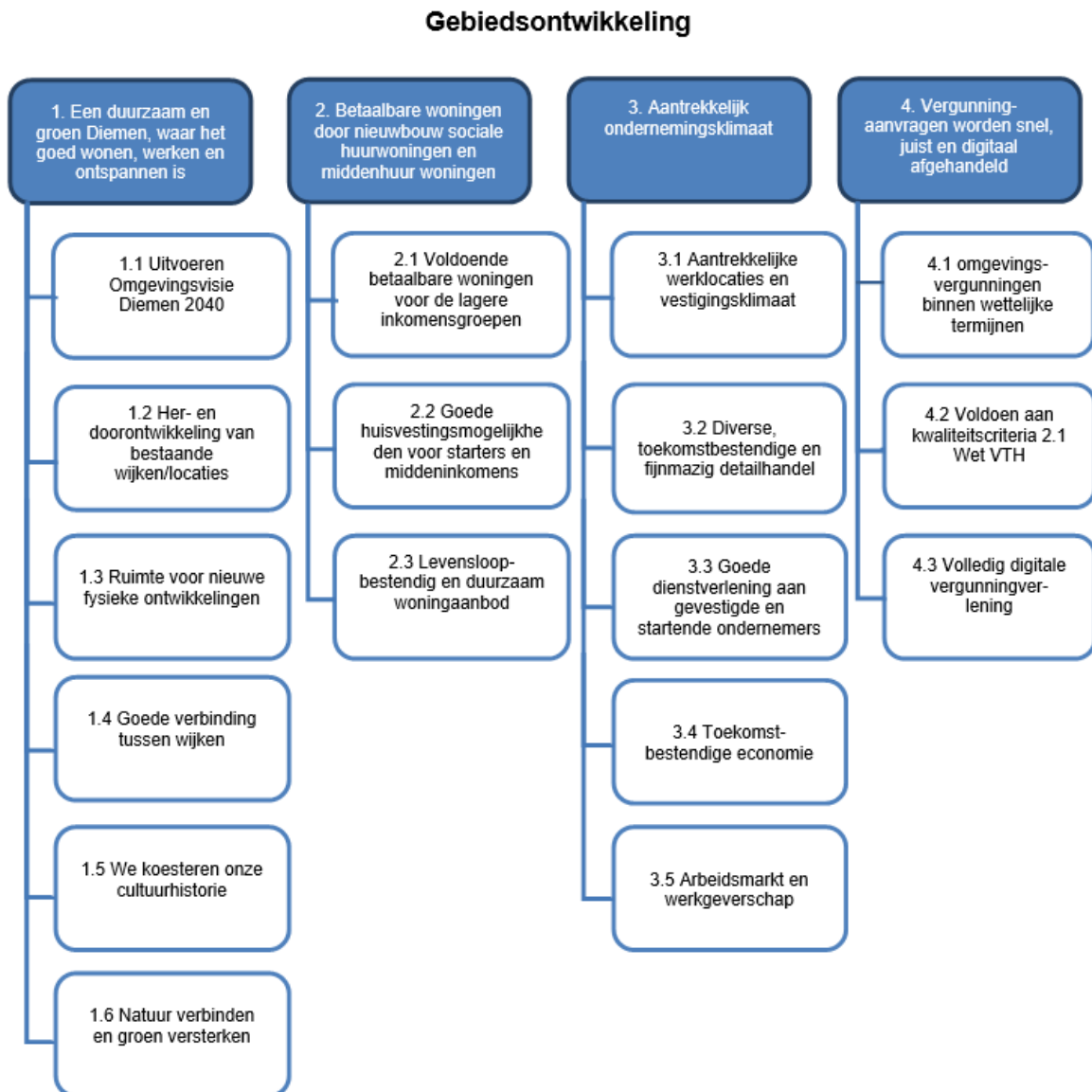
Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Onderwijs				
Bouw basisschool			6.000.000	
Verv.kunststof kozijnen incl glas Pr.Marijkeschool	150.000			
Totaal onderwijs	150.000	-	6.000.000	-

Gebiedsontwikkeling

Wethouder:

R. Poelwijk / S. Kuilman

Doelstellingen in één oogopslag

Autonome ontwikkelingen

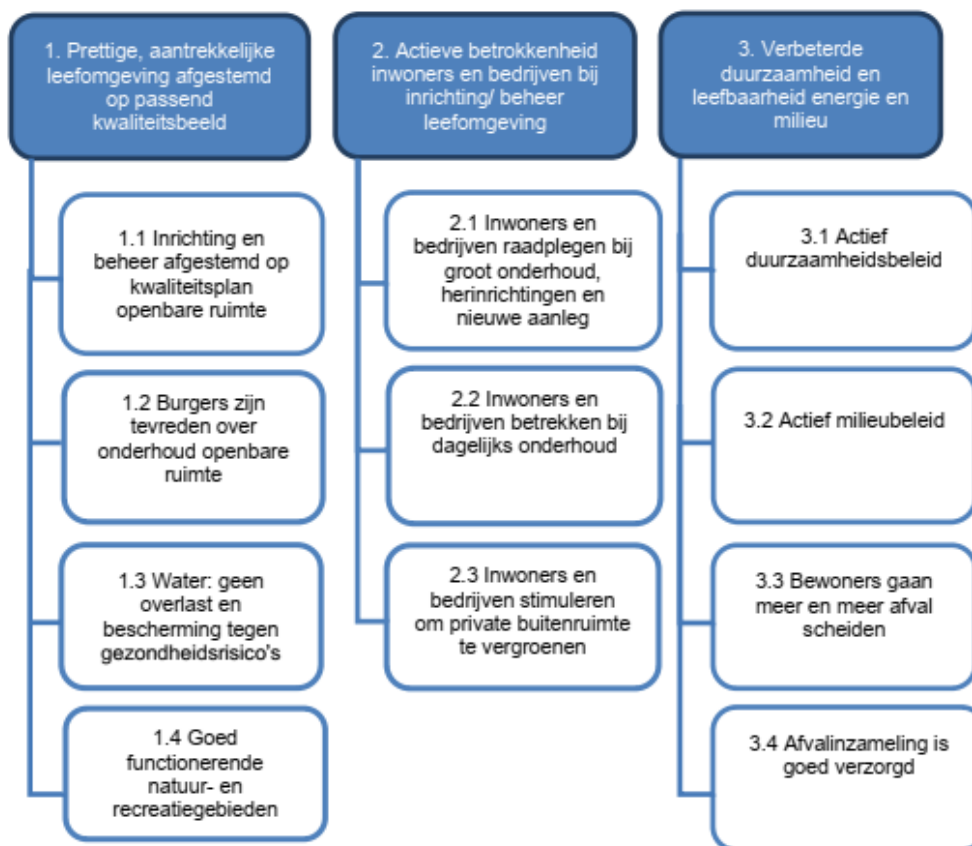
Geen autonome ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Leefomgeving en klimaat

Wethouder:

R. Poelwijk / S. Kuilman

Doelstellingen in één oogopslag

Autonome ontwikkelingen

Maatregelen sociale veiligheid openbare buitenruimte

De gemeente neemt een aantal aanvullende maatregelen om de sociale veiligheid in de openbare buitenruimte te verbeteren. Dat doen we onder andere naar aanleiding van de schouwen met bewoners die we begin 2026 hebben uitgevoerd. Het gaat bijvoorbeeld om het extra verlichten van een aantal plekken, het snoeien van groen en het inzetten van extra surveillance. Een aantal van de maatregelen past binnen bestaand beleid en budget en is daarom al in gang gezet. Van een aantal andere maatregelen onderzoeken we nu eerst de effectiviteit en de kosten. Het zou kunnen dat voor het uitvoeren van deze maatregelen in 2027 aanvullend budget nodig is. Als dat het geval is, dan komen we in de programmabegroting met een concreet voorstel.

Risico

Beheer Diemberbos

Met diverse partijen zijn de mogelijkheden verkend om tot een structurele oplossing voor het beheertekort van het Diemberbos te komen. Dit heeft nog niet tot concrete afspraken geleid. Wel is voor de jaren 2026 en 2027 met de partners gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland voor een tijdelijke overbrugging gezorgd op minimaal beheerniveau. De als garantstelling structureel in de begroting opgenomen € 63.000 is toereikend voor deze tijdelijke overbrugging. In deze jaren wordt hard gewerkt aan een structurele oplossing voor het beheer van het Diemberbos vanaf 2028. Afhankelijk van welke partijen meefinancieren en hoeveel partijen bijdragen, kan de bijdrage van Diemen oplopen tot een veelvoud van wat we nu begroot hebben.

Investeringsplan

Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Leefomgeving en klimaat				
PVC riolering Verrijn Stuart		2.727.000		
Vervangen luchtbehandelingskast gebouw A gemeentew	270.000			
PVC riool Akkerland	2.178.000			
PVC riolering Kruidenhof			2.211.000	
PVC riolering Sportplein Biesbosch	150.000			
PVC riolering Polderland	1.747.000			
Akkerland Groot Onderhoud	4.608.000			
Polderland Groot Onderhoud	2.223.000			
Kruidenhof Groot Onderhoud			4.781.000	
Diemerdreef en Stationsgebied Diemen Zuid G.O.			4.208.000	
Julianaplantsoen en achterplein Gemeentehuis G.O.			3.746.000	
Riolering Diemerdreef en stationsgeb Diemen Zuid			1.219.000	
Riolering Julianapl. en achterplein gemeentehuis			829.000	
Renovatie gebouw Gedenk te sterven				
Vervangen warmte opwekking Omval				
Isoleren begane grondvloer gemeentehuis				
Vervangen ketels voor warmtepompen 't Kruidvat				120.000
Vervangen absorptiepompen Gemeentehuis				
Gemeentewerf Projecten Groot Onderhoud				163.000
Kanaaldijk Projecten Groot Onderhoud				2.897.000
Verrijn Stuart en Provinciale weg Projecten Groot Onderhoud				8.126.000
Totaal Leefomgeving en Klimaat	11.176.000	2.727.000	16.994.000	11.306.000

Nieuwe investeringen:

Meerjaren investeringsplan - nieuwe investeringen	2027	2028	2029	2030
1 - Vervangen ketels voor warmtepompen 't Kruidvat				120.000
2 - Vervangen absorptiepompen gemeentehuis				110.000
3 - Gemeentewerf investering Projecten Groot Onderhoud				163.000
4 - Kanaaldijk investering Projecten Groot Onderhoud				2.897.000
5 - Verrijn Stuart en Provinciale Weg Projecten Groot Onderhoud				8.126.000
Totaal nieuwe investeringen	-	-	-	11.416.000

1. Vervangen ketels voor warmtepompen wijkcentrum 't Kruidvat

De verwarmingsketels in wijkcentrum 't Kruidvat (Huis van de buurt) zijn aan vervanging toe. In het kader van Duurzaamheid worden deze vervangen door warmtepompen. Hiervoor is een investering van € 120.000 noodzakelijk.

2. Vervangen absorptie gemeentehuis

In 2015 zijn er in het kader van besparing op het gasverbruik gasabsorptiepompen geplaatst op het dak van het gemeentehuis. Deze zijn in 2030 aan het einde van hun levenscyclus en dienen vervangen te worden. Inmiddels wordt het gemeentehuis verwarmd met behulp van warmtepompen. Als dit bij kou niet voldoende is, worden deze absorptiepompen en cv-ketels ingeschakeld. De komende jaren gaan we ervaren hoe noodzakelijk deze pompen nog zijn. Op dit moment worden deze gasabsorptiepompen nog als noodzakelijk gezien. Daarom is een investering van € 110.000 opgenomen in de investeringslijst.

3-5 De projecten Gemeentewerf, Kanaaldijk en Verijn Stuart en Provinciale weg.

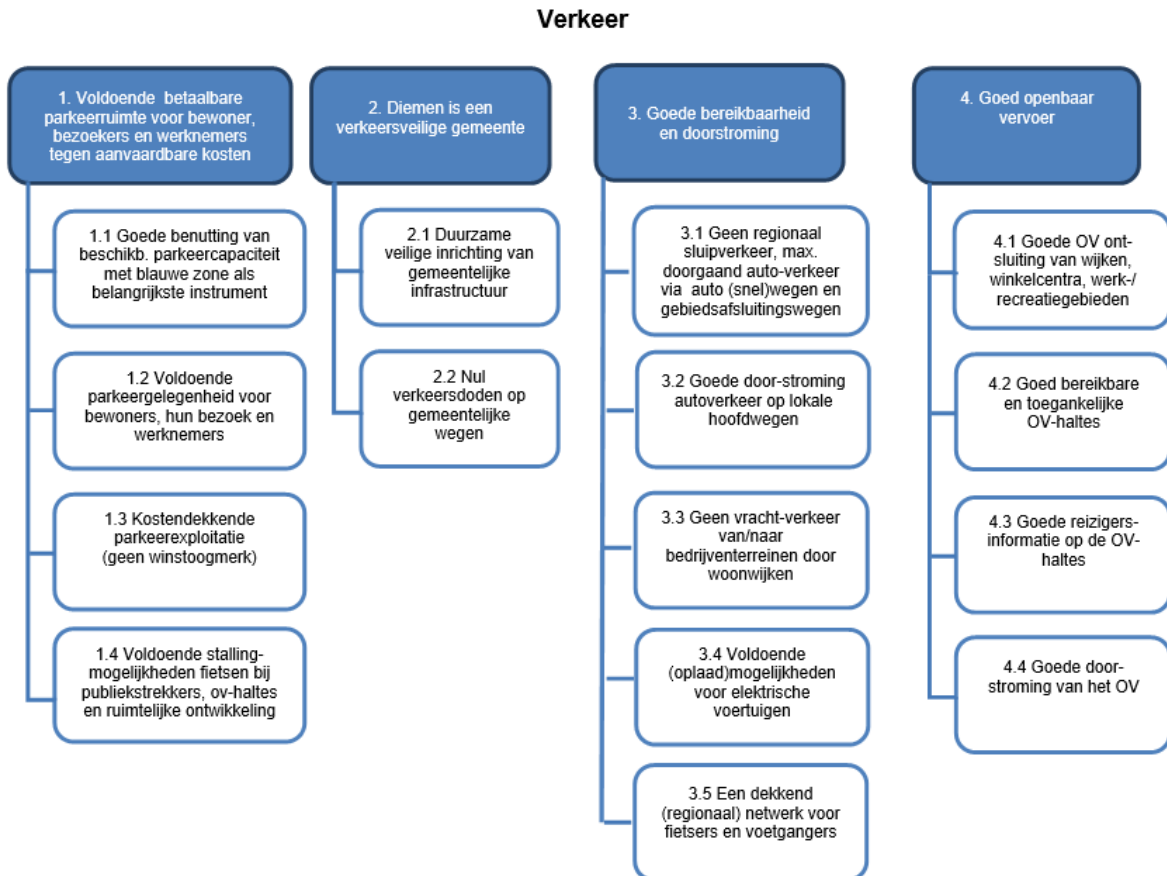
Deze projecten staan op de planning voor groot onderhoud. We hogen de openbare buitenruimte op en richten die opnieuw in. We gaan voor alle nieuwe projecten investeringen aanvragen. Dat geldt ook voor deze projecten. De investeringsbudgetten per project die worden genoemd in het tabel hierboven zijn bepaald op basis van kengetallen. Voor de start van een project gebruiken we het projectplan en de uitgangspunten om een nauwkeuriger kostenraming te maken voor het project. Later vragen we de gemeenteraad om het investeringsbudget bij te stellen aan de hand van die kostenraming.

Verkeer

Wethouder:

S. Kuilman

Doelstellingen in één oogopslag

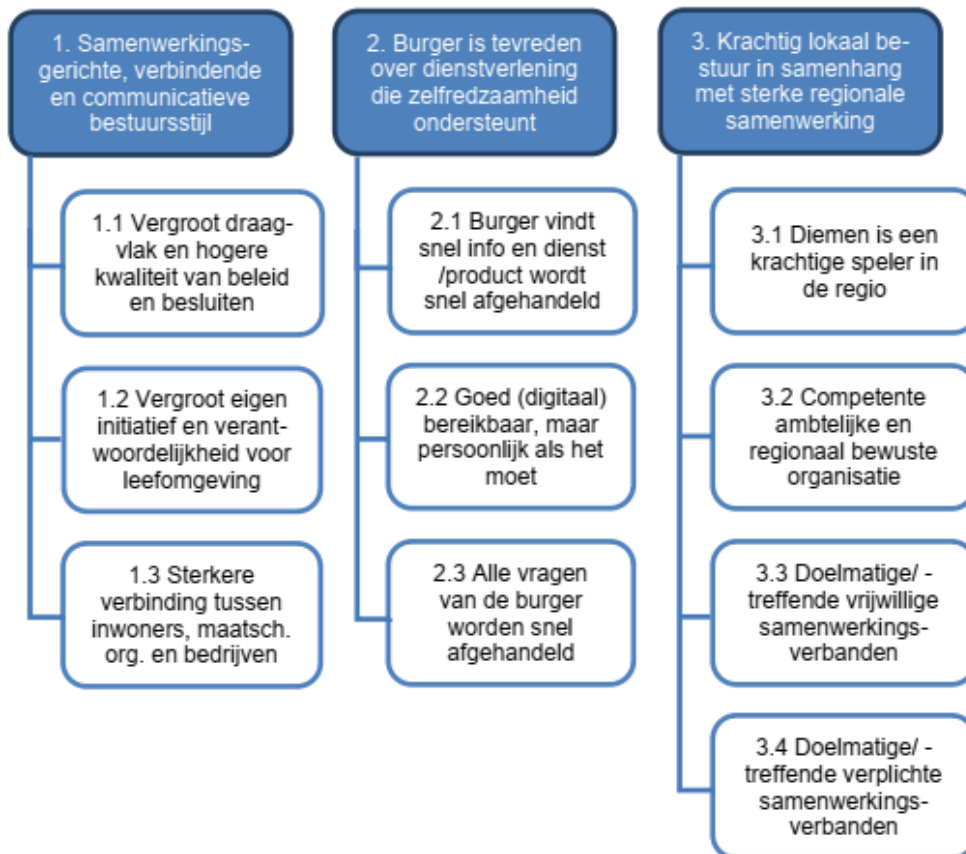

Autonome ontwikkelingen

Geen autonome ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Samen besturen

Doelstellingen in één oogopslag

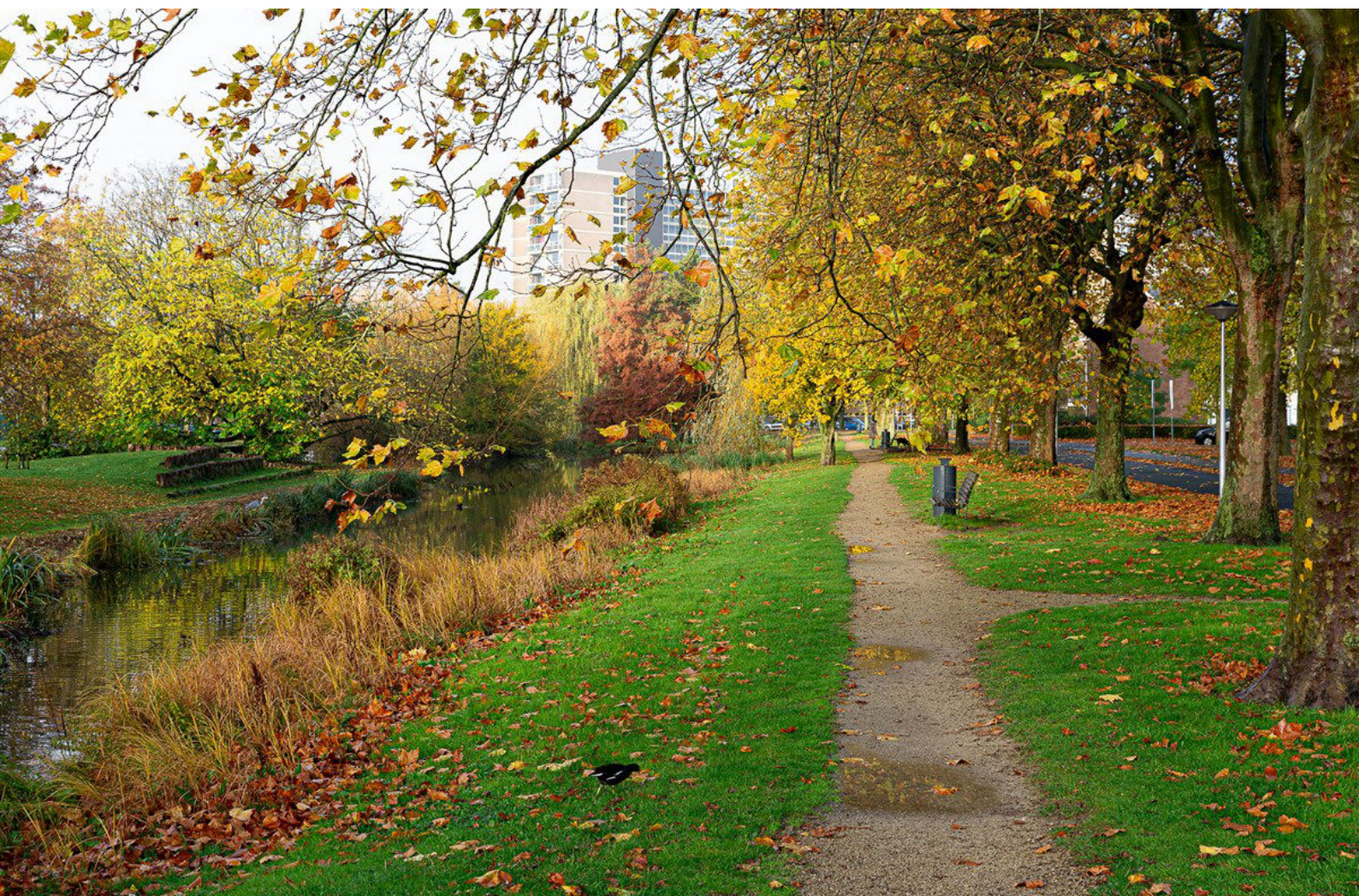
Autonome ontwikkelingen

Geen autonome ontwikkelingen op dit beleidsterrein.

Investeringsplan

Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Samen besturen				
Vervangen en Isoleren Dakbedekking garage Werf			225.000	
Totaal Samen besturen	-	-	225.000	-

Paragraaf Bedrijfsvoering	44
Paragraaf Verbonden partijen	45

Paragraaf Bedrijfsvoering

Gemeentesecretaris : G.T. Wildeman

Rechtmatigheid

Het college van burgemeester en wethouders legt in de jaarstukken verantwoording af over de rechtmatigheid. De accountant controleert de getrouwheid hiervan. In de 'Financiële verordening 2023 Gemeente Diemen' zijn de spelregels vastgelegd. In de verordening wordt naar de paragraaf bedrijfsvoering verwezen voor het vastleggen van de uitgangspunten en rapportagegrenzen voor de verantwoording.

Net als voor de getrouwheid stelt de raad de goedkeuringstolerantie en de rapportagegrens voor rechtmatigheid vast. In de de financiële verordening is afgesproken deze grenzen in de kadernota vast te stellen.

Rapportagegrenzen rechtmatigheid

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is voor gemeenten afgerond op 21 maart 2025. Naar aanleiding van de afgeronde wijzigingen in het BBV is vanaf boekjaar 2025 het maximum van de rechtmatigheidstolerantie bepaald op 2%. Wij stellen voor dit percentage ook aan te houden voor de controle van de jaarstukken 2027.

De omvangsbasis van de verantwoordingsgrens is 2% van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves. De gemeenteraad zal in 2027 opnieuw het controleprotocol inclusief de gewijzigde goedkeuringstoleranties moeten vaststellen.

Voorstel is de *verantwoordingsgrens op 2%* van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) vast te stellen.

Voorstel is de *rapportagegrens op € 100.000* vast te stellen.

De gemeenteraad stelt in 2027 een nieuw controleprotocol vast waarin de verantwoordingsgrens en de goedkeuringstoleranties zijn opgenomen.

De komende jaren zullen uitwijzen of bijstelling van deze grenzen nodig is. Vandaar ook de keuze om deze percentages jaarlijks in de kadernota vast te stellen.

Paragraaf Verbonden partijen

Gemeentesecretaris : G.T. Wildeman

Sturing op verbonden partijen

In de 'Financiële verordening 2023' is vastgelegd dat we de mate van sturing op verbonden partijen bepalen in kadernota. Voor de mate van sturing zijn onderstaande mogelijkheden. Kanttekening daarbij is dat we de vastgelegde taken binnen de betreffende gemeenschappelijke regeling laten prevaleren boven de taken zoals deze zijn gekoppeld aan de verschillende risicoprofielen. Het kan dus zijn dat jaarstukken en de begroting van een verbonden partij ter zienswijze aan de raad worden voorgelegd, ondanks dat er sprake is van een 'laag' risicoprofiel.

Risico-profiel	Mate van sturing	Kaderstellende taak	Controlerende taak
Hoog	Intensief	<ul style="list-style-type: none"> Nog hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen; Er wordt een actieve kaderstellende dialoog tussen <i>raad</i>, <i>college</i> en verbonden partij georganiseerd door bijvoorbeeld de directie van de verbonden partij uit te nodigen.	<ul style="list-style-type: none"> Het <i>college</i> legt tussentijds verantwoording af aan de <i>raad</i> over de verbonden partijen
Gemiddeld	Uitgebreid	<ul style="list-style-type: none"> Het <i>college</i> legt de begrotingen van de verbonden partijen ter zienswijze aan de <i>raad</i> voor; Hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen.	<ul style="list-style-type: none"> Het <i>college</i> bespreekt alle p&c-documenten van de verbonden partij voorzien van ambtelijk advies; Het <i>college</i> legt tussentijds verantwoording af aan de <i>raad</i> over de verbonden partijen.
Laag	Regulier	<ul style="list-style-type: none"> Het <i>college</i> bespreekt de begroting van de verbonden partij met ambtelijk advies; In de begroting in de paragraaf Verbonden partijen is het actuele risicoprofiel, de mate van sturing en de eventuele aanvullende sturing opgenomen; Jaarlijkse bijeenkomst waarin risicoanalyses verbonden partijen worden besproken tussen <i>college</i> en <i>raad</i>.	<ul style="list-style-type: none"> Het <i>college</i> bespreekt de jaarrekening van de verbonden partij met ambtelijk advies; In de jaarrekening legt het <i>college</i> verantwoording af aan de <i>raad</i> over de verbonden partijen; Actieve informatieplicht: bij belangrijke tussentijdse ontwikkelingen informeert het <i>college</i> de <i>raad</i>.

De wijze van sturing wordt bepaald aan de hand van het risicoprofiel.

		2027		
<- Financieel risico -> <- Strategisch risico ->	Hoog	Gemiddeld	Hoog	Hoog
	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld	Hoog
		Gemeentebelastingen Amstelland	Duo+	
		Gemeentelijke gezondheidsdienst (Veilig thuis)	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	
		Groengebied Amstelland		
		Openbare Gezondheidszorg Amstelland (OGZ)		
	Stichting RIJK			
	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland			
	Laag	Laag	Laag	Gemiddeld
		Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek	Amstelland-Meerlandenoverleg	
Vervoerregio Amsterdam		Metropoolregio Amsterdam		
Bank Nederlandse gemeente N.V.		Ombudsman Metropoolregio Amsterdam Meerlanden N.V.		
		Laag	Gemiddeld	Hoog

Op basis van het risicoprofiel wordt voor 2027 de volgende sturing per verbonden partij aangehouden. Wanneer in de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat P&C documenten voor een zienswijze langs de raad moeten, dan weegt dat zwaarder dan de sturing op basis van de risico-inschatting.

Mate van sturing	Naam verbonden partij
Intensieve sturing	-
Uitgebreide sturing	Duo+
	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Reguliere sturing	Amstelland-Meerlandenoverleg
	Bank Nederlandse Gemeente N.V.
	Gemeentebelastingen Amstelland
	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (Veilig thuis)
	Groengebied Amstelland
	Metropoolregio Amsterdam
	Meerlanden N.V.
	Openbare gezondheidszorg Amstelland
	Ombudsman Metropoolregio Amsterdam
	Sociale recherche Gooi en Vechtstreek
	Stichting RIJK
	Vervoerregio Amsterdam
	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland

Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen
Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030

49
50

Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen per programma	2027	2028	2029	2030
Sociaal				
Indexatie Jeugdhulp en Wmo	-630	-	-	-
Integrale aanpak suïcidepreventie	-20	-20	-20	-20
Totaal Sociaal	-650	-20	-20	-20
Inkomen en armoede				
Rijksbijdrage beschut werk	-50	-	-	-
Implementatie Participatiewet in Balans	-5	-	-	-
Totaal inkomen en armoede	-55	-	-	-
Totaal ontwikkelingen	-705	-20	-20	-20

Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030

Meerjaren investeringsplan per programma

Meerjaren investeringsplan 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Sociaal				
Isoleren voedselbank	85.000			
Verv. verlichting in LED Voedselbank	25.000			
Totaal Inkomen en Armoede	110.000	-	-	-
Vrije tijd				
Diverse duurzame oplossingen gebouw de Schakel		85.000		
Nieuwe zwembad			27.500.000	
Zonnepanelen isoleren dak sportkantine Sportlaan		95.000		
Verv. en plaatsen zonnepanelen dak de Verbinding		35.000		
Verv.ketels en pompen nr hybride/elekt. de Schakel		70.000		
Totaal Vrije tijd	-	285.000	27.500.000	-
Onderwijs				
Verv.kunststof kozijnen incl glas Pr.Marijkeschool	150.000			
Bouw basisschool			6.000.000	
Totaal onderwijs	150.000	-	6.000.000	-
Gebiedsontwikkeling				
Akkerland Groot Onderhoud	4.608.000			
Polderland Groot Onderhoud	2.223.000			
PVC riool Akkerland	2.178.000			
PVC riolering Polderland	1.747.000			
Vervangen luchtbehandelingskast gebouw A gemeentew	270.000			
PVC riolering Sportplein Biesbosch	150.000			
PVC riolering Verrijn Stuart		2.727.000		
Kruidenhof Groot Onderhoud			4.781.000	
Diemerdreef en Stationsgebied Diemen Zuid G.O.			4.208.000	
Julianaplantsoen en achterplein Gemeentehuis G.O.			3.746.000	
PVC riolering Kruidenhof			2.211.000	
Riolering Diemerdreef en stationsgeb Diemen Zuid			1.219.000	
Riolering Julianapl. en achterplein gemeentehuis			829.000	
Verrijn Stuart en Provinciale weg Projecten Groot Onderhoud				8.126.000
Kanaaldijk Projecten Groot Onderhoud				2.897.000
Gemeentewerf Projecten Groot Onderhoud				163.000
Vervangen ketels voor warmtepompen 't Kruidvat				120.000
Vervangen absotiepompen Gemeentehuis				110.000
Totaal Leefomgeving en Klimaat	11.176.000	2.727.000	16.994.000	11.416.000
Verkeer				
Verv. armaturen LED garagegebouwen BCD Gem.werf		30.000		
Vervangen en Isoleren Dakbedekking garage Werf			225.000	
Totaal Samen besturen	-	30.000	225.000	-
Financiën				

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
CDOKE	Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid
CEP	Centraal Economisch Plan
imoc	Prijs materiële overheidsconsumptie
Pbbp	Prijsbijstelling op basis van Bruto Binnenlands Product
ROB	Raad van Openbaar Bestuur
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning

Raadsbesluit en Moties en amendementen

Raadsbesluit

Moties en amendementen